

MİLLÎ EGEMENLİK BİBLİYOGRAFYASI

İSMET GÖNÜLAL*

TBMM'nin ilk açılışının 65. yılı dolayısıyla, 1985 yılında, Meclis Başkanlığınca oluşturulan bir kurul "Millî Egemenlik Bibliyografyası"nın hazırlanması görevini Millî Kütüphane Başkanlığına vermişti. Millî Egemenlik Bibliyografyası¹ adlı eser, bu görevin ürünü olarak yayımlanmıştır. Kitabın "Sunuş bölümünde"... çalışmalara başlandığı zaman Millî Egemenlik ve TBMM konularında, fikir olarak doğuşundan² Meclis olarak açılışı-

* Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, İnkılâp Tarihi Öğretim Görevlisi, Atatürk Araştırma Merkezi APK Müdürü.

¹ *Millî Egemenlik Bibliyografyası*, Hazırlayan: Işın Duruöz-Orhan Doğan, Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Kütüphane Başkanlığı yayınları, Konu Bibliyografyalar Dizisi: 1, Ankara 1983, s. 74.

² Mustafa Kemal'den önce, Türk siyasi edebiyatında "millî hakimiyet", "millî irade" kavramlarına doğal olarak pek rastlanmaz. Oysa Mustafa Kemal Anadoluya geçer geçmez, millî irade, milletin azim ve kararı, millî hakimiyet gibi kavramları çok dikkat ve özenle kullanmaya başlar (bkz. B.S. Yalçın ve İ. Gönülal, *Atatürk İnkılâbı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 1984, s. 3; *Nutuk III.*, 1984, Bugünkü dile çeviren İ. Gönülal, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1984, Belge: 28, şifre 194.)

Mustafa Kemal'in ilk kez kullandığı "milletin azim ve kararının millet egemenliği anlamına geldiğini ilk sezen, saray ve çevresini bu yolda uyarın, Mustafa Kemal'in Anadolu'dan İstanbul'a dönmesini isteyen İngiliz generali Milne olmuştur (Gotthard Jaeschke, *Kurtuluş Savaşı İle İlgili İngiliz Belgeleri*, ikinci bası, Türkçeye çeviren: Cemel Köprülü, TTK Basımevi, Ankara 1986, s. 102. Artık sırasıyla Amasya Tamimi'nde [*Nutuk III.*, 1984, Belge: 26], Erzurum Kongresi Açış Konuşmasında [*Nutuk III.*, 1984, Belge 38], Erzurum Kongresi Beyannamesinde [*Atatürk İnkılâbı*, s. 8-16; Atatürk ile ilgili arşiv belgeleri (1919-1921). Başbakanlık Arşiv Dairesi Başkanlığı, Ankara 1982, Belge: 61], *Sivas Kongresi Tutanaqları* (2.bs.) Uluğ İğdemir, TTK Basımevi, Ankara 1986, XII+120 s., Heyet-i Temsiliye Kararları, Bekir Sıtkı Baykal, TTK Basımevi, Ankara 1974 XIV+84 s., Uluğ İğdemir, Heyet-i Temsiliye Tutanaqları'nda, TTK Basımevi, Ankara 1975, XII+82 s.) ve 23 Nisan 1920'den başlayarak millî irade ve millî hakimiyet terimleri sık sık kullanılır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin selahiyetleri ile bir hükümet kurulması hakkında Mustafa Kemal'in tekliflerini ihtiva eden takriri - 23 Nisan 1336, (1920) Madde-3 "Mecliste Mütakasif iradei milliyeyi, bilfiil mukadderat-ı vatana vâziülyed tanımak umde-i esasiyedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin fevkinde bir kuvvet mevcut değildir." (B.S.Yalçın-İ.Gönülal, *a.g.e.*, s. 222); TBMM Gizli Celse Zabıtları, 4 cilt, 24 Nisan 1336/1920-1 Ekim 1934, TBMM Basımevi, Ankara 1980; Kâzım Öztürk, Atatürk'ün TBMM açık ve gizli oturumlardaki konuşmaları, Ankara 1981. Kültür Bakanlığı Yayınları: 411, 648 s. Doğumunun 100. Yılında Atatürk yayınları: 20. Atatürk yerli ve yabancı basın mensupları ile yaptığı konuşmalarda ve yurtiçi gezilerindeki konuşmalarında [*Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I* (1919-1938) Der.

na³ ve oradan günümüze kadar bir bibliyografya oluşturacak sayıda müstakil bir eserin yayınlanmamış olduğu görüldü. Bu konuda tesbit edilen makaleler hazırlık süresinin kısalığı yüzünden beklenen miktarda olmadı. Sonra da “Tecrübe ile bilinir ki, hiç bir bibliyografyanın eksiksiz olduğu (olabileceği) iddia edilemez.” denilmektedir.

Bibliyografyalardaki eksiklik genelde, konu ile ilgili kitap ve makalelerin elatında bulundurulmadığı ve taramasının sağlıklı yapılmadığı, konunun sınırlarının kesin belirlenmediğinden kaynaklanır. Bu yüzden bibliyografya hazırlanırken konu ile ilgili hangi tür eser ve kaynakların taranacağı belirlenmesi kadar, egemenlik nedir, millî egemenlikle bağıntısı nedirin iyi belirlenmiş olması gerekir; bu önhazırlık, başlık ve alt başlıkların doğru seçilmesini kolaylaştırırdı.

“Öte yandan çok kısa sürede yapılan bir tarama ile 578 kitap ve makalenin bibliyografyada yer aldığı görülmektedir. Bunlar: İlk meclis konu-

---

Nimet Unan (Arsan), Ankara 1952; S.D. II, Ankara 1959; Söylev ve Demeçler 114, Ankara 1961, Söylev ve Demeçler IV. Ankara 1964 TİTE yayınları.] bu terimleri tanıtır ve açıklar.

Atatürk, 1929-1930’lu yıllarda, her aydının özellikle Türk çocuklarının bu kavramları açık seçik anlıyabilmeleri için Afet (İnan) hanımdan bir “yurttaşlık” kitabı yazmasını ister. Bu kitaba girecek önemli konuları doğrudan kendisi yazar. Hakimiyet kavramının hem anayasa konusu, hem kamu hukuku açısından değerlendirilmesini yapar; hem de bağımsızlık anlamında devletlerarası hukukun konusu olduğuna değinir. Bununla da yetinmez; hâkimiyet kavramını anlatmadan önce, millet, devlet, devlet şekilleri, demokrasi, millî irade, milletin azim ve kararı, birlikte yaşama isteği (millet olma bilinci), dil ve tarih bütünlüğü (mazide birlikte yaşamış olma) gibi çok önemli kavram ve terimleri açıklamak durumunda kalır (bkz. Afetinan, *A. Medenî Bilgiler ve M.Kemal Atatürk’ün El Yazıları*, ikinci bası, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1987, XVIII+557 s. (351-547 s. tıpkı basım.; *Atatürkçülük* (birinci kitap) Genelkurmay Başkanlığı, Genkur. Basımevi, Ankara 1982, 144-105. aynı kitap, yeni belgeler eklenerek daha da genişletilmiştir. *Atatürkçülük* (birinci kitap) Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları: 324, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 13. 734, Ankara 1984, s. 629-195.

³ “Türkiye Büyük Millet Meclisinin Teşekkülü Hakkında Heyet-i Umumiye Kararı: 23 Nisan 1336 (1920),” *TBMM Kanunlar Dergisi*, cilt 1, s. 411 “Millî İrade” ve “Hâkimiyeti Millîye” Yeni Türk Devleti’nin temelini teşkil eder. Bu iki kavram Osmanlı Devleti’nin asırlardan beri üzerine dayadığı “saltanat” veya “hakimiyet-i şahsiye” kavramlarına zıttır. Atatürk, Anadolu hareketine kutsal bir mânâ verdiği “millî irade” fikri ile başlar. Erzurum ve Sivas kongrelerini teşkilinde maksadı Türk halkını ve aydınlarını bu fikir etrafında toplamak ve onu tam olarak tecelli ettiren Türkiye Büyük Meclisini kurmaktır.

O, yeni Türk devleti’ni kurarken de “millî irade” ve “millî hakimiyet” kavramlarına dayanır. Mehmet Kaplan İnci Enginün, Zeynep Kerman, Necat Birinci, Abdullah Uçman, *Atatürk Devri Fikir Hayatı (ADFHI)*, Başbakanlık Basımevi, Kültür Bakanlığı Yayınları, 468, Atatürk yayınları: 10, Ankara 1981 Önsöz s. VIII.

sunda 25 kitap, 1 makale; millî egemenlik konusunun gelişmesi konusunda 11 kitap, 23 makale; TBMM konusunda 22 kitap, 36 makale; 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı⁴ konusunda 4 kitap, 5 makale; Millî Egemenlik'ten bahseden genel eserler konusunda 25 kitap, 12 makale; anayasa konusunda 190 kitap, 35 makale; siyasi rejimler, cumhuriyet, demokrasi konusunda 15 kitap, 18 makale; seçimle ilgili eserler konusunda 14 kitap, 5 makale; 23 Nisan çocuk kitapları konusunda 78 kitap olmak üzere, toplam 405 kitap, 173 makale⁵ toplanmıştır." denilmektedir. Bu konuda çalışma yapacaklara bir elaltı kitabı hazırlamak bakımından yazarlar amaçlarına ulaşmışlar demektir.

Konu, kaynaklar, elaltı kitapları, kronolojiler, bibliyografyalar, anılar, derlemeler gibi anabaşlıklar ve daha ayrıntılı altbaşlıklar altında ele alınsaydı ya da kamu hukuku açısından, uluslararası hukuk açısından, devletler hukuku açısından, yurttaşlık hukuku açısından; devlet,⁶ devlet şekilleri, demokrasi, cumhuriyet açısından ele alınsaydı, birçok kitap ve makalenin daha varolduğu ve bibliyografyaya girmesi gerektiği kolaylıkla görülebilecekti, diyoruz.⁷

⁴ Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramınızın Uluslararası Çocuk Bayramı olarak Ankara'da kutlanması her türlü övgü ve sevince değer.

⁵ Konunun bu başlıkları altında verilmesi, yazarlarının görüşüdür.

⁶ "Devlet kavramı, belirli bir insan topluluğundan bağımsız (ayrı) olarak düşünülemez. Başka bir deyişle, devletin insan ögesi yani devlete bağlı belli bir insan topluluğu, devletin vazgeçilmez kurucu öğelerinden birisidir." "Devletin insan ögesinin (beşeri unsurunun) belirtilmesi için çeşitli deyimler kullanıldığı görülmektedir: ulus (millet), halk, ahali, tebaa, nüfus gibi hangi deyim kullanılırsa kullanılsın devletin insan ögesinin bireylerden (tek tek insanlardan) oluştuğu apaçık bir gerçektir."

"Devletin insan ögesini oluşturanların sayısının alt sınırının ne olması gerektiği konusunu düzenleyen bir hukuk kuralı yoktur. Bir kuruluşun uluslararası toplulukça devlet olarak kabul edilmesi, tarihi, askeri, siyasi, ekonomik, stratejik nedenlere ve genel olarak uluslararası ilişkilere yön veren çıkarlara dayanabilir.

Günümüzde Birleşmiş Milletler örgütü'ne üye olarak kabul edilmiş devletler arasında nüfusu 100 milyonlarla ifade edilenler olduğu gibi, 100 binin altında nüfusu olanlar da vardır. Örneğin 1976 da Birleşmiş Milletler'e üye olan Şeyşel'in (Seychelles) in nüfusu 65.000 dolayındadır." (Prof.Dr.Rona Aybay, *Yurttaşlık Hukuku*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları 499, Ankara 1982, s. 3).

⁷ Atatürk'ün Afetinan'a kendi elyazısı ile verdiği notlar, özellikle bu konuda çok önemli bir kaynaktır. Hakimiyet (egemenlik) anlatılmadan önce devleti oluşturan üç temel öge: millet-vatan (ülke)-birlikte yaşama isteği (ülkü-millet olma bilinci) üzerinde durulmuştur. Üç temel öge anlatılmadıkça hakimiyetin anlaşılamayacağı vurgulanmıştır.

Yeni Türk devletinin temel ilkesi demek olan "millî egemenlik" ilkesinin neleri içerdiği bu notlardan kolayca ortaya çıkar. Millet olma bilinci olmadan, millî egemenlik kavra-

Millî Mücadele dönemi basını, kaynakçası. özellikle Anadolu basını dergi ve gazete koleksiyonları biraraya getirilmeden, daha doğrusu taramadan eksiksiz bir bibliyografya hazırlanamaz. Devlet eliyle çıkarılmış kitap ve makalelerin bile bugün eksiksiz olarak Millî Kütüphanede bulunmadığı bilinmektedir. Yine son yıllarda bu konularda, basın ve yayınla ilgili fakülte ve yüksek okullarda başarılı çalışmalar yapıldığı da bilinmektedir. TBMM Kitaplığı da bu çalışmada büyük önem taşır.⁸

Bir makale sınırlarına taşmadan bibliyografyaya 200 kadar kitap ve makale daha eklemekle, bibliyografyanın yeniden ele alınması gerektiğini, birçok yeni eserlerin bibliyografyada yer alabileceğini vurgulamak istedik. Yeni yapılacak düzenlemelerde, 1985 yılı boyunca ve daha sonra yapılan Millî Egemenlik Sempozyumları bildirimleri dikkate alınırsa,⁹ bibliyografya-

---

mının olamayacağını anlatan en güvenilir belgedir. Bizde hep yabancı yazarların görüşlerinden yararlanarak kendi tarihimizi kavramaya çalışmak alışkanlığı yaygın yanlıştır. Oysa yabancıların kaynaklarımızı bizim kadar doğru, eksiksiz ve yansız anlayabileceğine inanmıyorum. Yeni Türk Devletin başlıca niteliğinin hakimiyetin kaynağının eldeğıştirmesi, olduğu gerçeği için bkz. Suat İlhan, *Harp Yönetimi ve Atatürk*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1987, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk ve Atatürkçülük dizisi: 5., s. 13 vd.

“Türk Kurtuluş Hareketi olarak adlandırılan olaylar bir bütün teşkil ederler. Olaylar iç içe girmiş, birbirinin oluşunu hazırlamış, birbirlerini desteklemişlerdir. Bunlar, egemenliğin millete devri, İstiklâl harbi ve inkılâplardır.

Egemenliğin millete devri olayı, yönetimi altındaki insanların düşüncelerine ve görüşlerine sinmiş, kültürlerini, davranışlarını şekillendirmiş altı yüzyıllık bir imparatorluğa, ona adını veren bir aileye, aynı zamanda bütün imparatorluk kurumlarına yönelik bir harekettir.”

“Osmanlı İmparatorluğunun inkıraz bulup Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti teşekkül ettiğine dair Heyet-i Umumiye kararı, karar No: 307, tarihi: 30 Ekim 1338/1922” (*TBMM Kanunlar Dergisi*, cilt 1, s. 487).

⁸ “Yeni Türkiye Devletine şekil veren kanunların hepsi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılmıştır. Bu meclis ise Atatürk’ün şahsiyetine ve O’nun fikirlerine inanan, çoğu İstiklâl Savaşına katılmış olan insanlardan müteşekkildi. Atatürk’ü ve Atatürk devrini anlamak için Türkiye Millet Meclisi’nin çıkardığı (Özellikle o dönem) kanunlarının incelenmesi lâzımdır. (Mehmet Kaplan-Inci Enginün-Zeynep Kerman-Necat Birinci-Abdullah Uçman, *Atatürk Devri Fikir Hayatı*, Kültür Bakanlığı Yayınları: 468, Atatürk Dizisi: 10, Önsöz s. X).

Konu bibliyografyası çıkarmak çok önemli, önemli olduğu kadar da güç bir iştir. Bölgesel yayınların izlenmesi de Türkiye için ayrı bir sorun. Bu açıdan bu çalışmanın büyük bir boşluğu doldurduğuna inanıyoruz. Elazığ-Fırat Üniversitesi, Samsun-19 Mayıs Üniversitesi, özellikle TBMM “Millî Egemenlik Sempozyumları Bildirimleri de bibliyografyaya eklenir ve son beş yıllık yayınlar da gözden geçirilirse 1000 kitap ve makaleye ulaşmak yine konunun uzmanı olan yazarlar için kolay olacaktır.

⁹ TBMM’nin düzenlediği Millî Egemenlik Sempozyumu dışındaki bildirimler henüz yayınlanmadı. 24 Nisan 1985 günü Fırat Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve Millî Egemenlik Sempozyumunun ancak programını bulabildik:

daki birçok eksiklerin yine konunun uzmanı olan yazarlarınca giderilebileceğine kesinlikle inanıyoruz.

“Her çalışma başlangıçta küçük ve eksik olur. Eksik olacak diye hiçbir şey yapmamaktan eksik yapmak çok daha iyidir.” diyoruz.

TBMM Başkanlığınca 23 Nisan 1985 ve sonrası yıllarda Millî Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlamalarının geçen yıllardan daha anlamlı ve görkemli yapılması, millî iradenin yalnız erkek iradesi olmadığını bilincinde —kadın haklarıyla birlikte— kutlanması ve bütünleştirilmesini görmek de ayrı bir mutluluk olarak anılacaktır.

Prof. Dr. Bayram Kodaman. Tanzimattan Günümüze Millî Hakimiyet Anlayışının Gelişmesi.

Doç.Dr.Zekeriya Kitapçı. Atatürk ve Tarih Boyunca Türklerde Millî Hakimiyet Duygusu.

Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir Yuvalı. Millî Hakimiyet Anlayışımız.

Erdal Açıkse. Millî Birlik ve Bütünlüğün Millî Hakimiyet Yönünden Önemi.

Rahmi Doğanay. Atatürk İlkelerinin Millî Hakimiyet Yönünden Önemi. Diğerlerinin konularını bile tesbit edemedik.

MİLLÎ EGEMENLİK BİBLİYOGRAFYASINA EKLENMESİ ÖNERİLENLER

1. Kitaplar

- Abalıoğlu, Yusuf Nadi, *Birinci Büyük Millet Meclisinin Açılışı ve İsyandar*, Sel Yayınları, İstanbul 1965, 110. s.
- Afetinan, A(yşe), *Mustafa Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1000 Temel Eser: 55, İstanbul 1971, XII + 123 + 2y+2y+4y.
- Afetinan, A(yşe), *Medeni Bilgiler ve Kemal Atatürk'ün Elyazıları*, Türk Tarih Kurumu Yayını, XVI. dizi, sayı 9, Ankara 1969, 577 s. Genelkurmay Başkanlığınca 1981, Millî Eğitim Spor ve Gençlik Bakanlığınca 1984 tarihlerinde Atatürkçülük I. adıyla çıkarılan kitaplarda M. Kemal'in elyazıları vardır.
- Afetinan, A(yşe), *Tarih'ten Bugün'e*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, Ankara 1970, VII + 248 s.
- Afetinan, A(yşe), *Atatürk'ten Hatıralar*, Türk Tarih Kurumu Yayınevi, Ankara 1950, 25 makale, 200 s.
- Ali Rıza Seyfi, *Gazi ve İnkılap*, Sinan matbaası, İstanbul 1933, 112 s.
- Arsel, İlhan, *Teokratik Devlet Anlayışından Demokratik Devlet Anlayışına*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1975.
- Atatürk'ün Dış Politikası Sempozyumu*, Türk Atlantik Antlaşması Derneği, Ankara 1981, Çođaltma.
- Bayol, Hüseyin, *Atatürkçülük ve Temel Prensipleri*, İş Matbaası, Ankara 1973, 80 s.
- Bayur, Y. Hikmet, *Türkiye Devletinin Dış Siyaseti*, İlk baskı, 1934, ikinci baskı, Ankara 1973, X+181 s.
- Borak, Sadi, *Atatürk'ün Resmî Yayınlara Girmemiş Söylev, Demeç, Yazışma ve Söyleşileri*, Halkevleri, Atatürk Enstitüsü Araştırma Yayınları 2, İstanbul 1980.
- Demiral, Cafer, *Türkiye'nin 42 Hükümeti, 23 Nisan 1920 — 15 Nisan 1973*, Başbakanlık Basımevi, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları 2, Ankara 1973, 170 s.

- Dâver, Bülent — Metin Kıratlı — Alâettin Şenel — İlkay Sunar, *Siyaset Biliminde Seçilmiş Eserler Bibliyografyası*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No 359, Ankara 1973, 89 s.
- Devrin Yazarlarının Kalemile Millî Mücadele ve Gazi Mustafa Kemal*, Hazırlayan: Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Birol Emil, Necat Birinci, Abdullah Uçman, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1981.
- Ekici, Nail — Derman Bayladı — Mahmut Alptekin, *Cumhuriyete Kan Verenler*, İstanbul 1973, 308 s.
- Eroğlu, Hamza, *Atatürk ve Millî Egemenlik*, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk ve Atatürkçülük dizisi 3, Ankara 1987, 85 s.
- Feyzioğlu, Turhan, *Millet Yolunda*, Çeviren : Hüseyin Avni Göktürk, Ankara 1937.
- Gençosman, Kemal Zeki, *Altın Yıllar*, Hürriyet Yayınları, İstanbul 1981.
- Gençosman, Kemal Zeki, *Devleti Kuran Meclis*, Hürriyet Yayınları, İstanbul 1981.
- Giritli, İsmet, *Ulusal Modernleşme İdeolojisi: Atatürkçülük*, Mustafa Kemal Derneği Yayınları 4, İstanbul 1982, 60 s.
- Gökmen, Sami, *En İyi Yönetim Cumhuriyet*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1973, 32 s.
- Gülsaran, Sadrettin, *Cumhuriyet Yönetiminde Halkın Rolü ve Önemi*, Millî Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Yayınları, Halk Eğitimi dizisi: 6, Ankara 1973, 30 s.
- Hakimiyet Milletindir TBMM*, Gürsoy Matbaacılık Sanayii, Ankara 1973.
- Karabrahimoğlu, Sacit, *Türkiye Büyük Millet Meclisi*, Çağ Matbaası, Ankara 1982.
- Karamustafaoğlu, M. Tuncer, *Seçme Hakkının Demokratik İlkeleri*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No 262, Ankara 1970, s. XVI+263.
- Mütarekede Yerli ve Yabancı Basın*, Derleyen : E. Kur. Alb. İhsan Ilgar, Keravan Yayınları, Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan, İstanbul 1973, 180 s.
- Ökçün, A. Gündüz — Ahmet R. Ökçün, *Türk Antlaşmaları Rehberi 1920-1973*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No 372, Ankara 1974, XII+358 s.

- Sonyel, Selâhi R., *Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika I. Modros Bırakışmasından Büyük Millet Meclisi'nin Açılışına Kadar*, Türk Tarih Kurumu Yayını-18 belge fotokopisi, Ankara 1973, XIX+255 s.
- Steinhaus, Kurt, *Atatürk Devrimi Sosyolojisi, (Sociologie der Turkischen Revolution)* Çeviren: M. Akkaş, Sander Yayınları, Türk Tarihi Dizisi 5, İstanbul 1973, 239 s.
- Türkdoğan, Orhan, *Kemalist Modelde Fert ve Devlet İlişkileri*, İstanbul Kitabevi Yayınları 50, İkinci bası, İstanbul 1982, 144 s.
- Türkiye Dış Politikasında 50. Yıl*, Yayımlayan: Dışişleri Bakanlığı Araştırma ve Siyaset Planlama Genel Müdürlüğü, 5. cilt, Ankara 1973.
- Yalçın, Bekir Sıtkı, *(TBMM) Türkiye Büyük Millet Meclisi*, TBMM Basımevi, Ankara 1986.
- Yabancı Gözüyle Cumhuriyet Türkiyesi*, Dahiliye Vekâleti Matbuat Umum Müdürlüğü, Çituri Biraderler Basımevi, İstanbul 1938, 299 s.

2. Makaleler

a. Atatürk döneminde yazılan makaleler'den:

- Abaloğlu Yunus Nadi "En Büyük Mes'ele", *Cumhuriyet*, 23 Nisan 1929.
- Ağaoğlu, Ahmet, "Meclis Açılırken", *Vatan*, 15 Ağustos 1923, *Atatürk Devri Fikir Hayatı 1*, Aralık 1981, s. 73-76.
- Ağaoğlu, Ahmet, "Hakimiyet-i Milliye", 2 Teşrin-i evvel 1341/Ekim 1925.
- Ağaoğlu, Ahmet, "Milli Şuur", *Hakimiyet-i Milliye*, 15 Ağustos 1923, *Atatürk Devri Fikir Hayatı 1*, s. 97-101.
- Akçuraoğlu, Yusuf, "Asri Türk Devleti ve Müneverlere Düşen Vazife", *Türk Yurdu*, cilt 2, Teşrin-i evvel 1925, s. 1-16, *Atatürk Devri Fikir Hayatı 1*, Aralık 1981, s. 128-146.
- Akçuraoğlu, Yusuf, "Tecelli Günü", *Hakimiyet-i Milliye*, 23 Nisan 1340/1924.
- Atay, Falih Rıfki, "23 Nisan", *Akşam*, 23 Nisan 1339/1923.
- Atay, Falih Rıfki, "23 Nisan", *Hakimiyet-i Milliye*, 23 Nisan 1340/1924.
- Baydur, Hüseyin Ragıp, "Büyük Millet Meclisi", *Hakimiyet-i Milliye*, 1 Mart 1337/1921.

- Berki, Fazıl, "23 Nisan", *Açıksöz*, 24 Nisan 1339/1923.
- Bozkurt, Mahmut Esat, "Mahmut Esat Beyefendinin Nutukları, (Türk Milliyetçiliği)", *Türk Yurdu*, cilt 2, Kânun-i sani 1928, *Atatürk Devri Fikir Hayatı 1*, s. 241-245.
- "Büyük Millet Meclisi", *Hakimiyet-i Milliye*, 28 Nisan 1336/1920.
- "Büyük Millet Meclisi'nin Memlekete Beyannamesi Büyük Millet Meclisi Emriyle Reis Mustafa Kemal", *Hakimiyet-i Milliye*, 28 Nisan 1336/1920.
- Erişirgil, Mehmet Emin, "Eski ve Yeni Neslin Düşünceleri Arasındaki Fark", *Hayat*, cilt 1, 16 Aralık 1926, s. 42-43, *Atatürk Devri Fikir Hayatı 1*, Aralık 1981, s. 171-178.
- (Erişirgil), Mehmet Emin, "Büyük İnkılâp", *Millî Mecmua*, 20 Mart 1924, *Atatürk Devri Fikir Hayatı 1*, Aralık 1981, s. 109-111.
- "Gençlik ve Hakimiyet-i Milliye", *Hakimiyet-i Milliye*, 27 Teşrin-i evvel 1338/Ekim 1922.
- "Hakimiyet-i Milliye'nin Direği İntihabak", *Hakimiyet-i Milliye*, 16 Teşrin-i evvel 1336/ Ekim 1920.
- İleri, Celal Nuri, "23 Nisan", *Hakimiyet-i Milliye*, 14 Mart 1336/1920.
- İleri, Celal Nuri, "Faal Bir Meclis", *Hakimiyet-i Milliye*, 8 Kânun-u evvel 1338/Aralık 1922.
- (İnönü), İsmet, "İnkılâp Kürsüsünde İsmet Paşa'nın Dersi", *Ülkü*, cilt 3, 14 Nisan 1934, *Atatürk Devri Fikir Hayatı 1*, Aralık 1981, s. 264-274.
- "İrade-i Milliyenin Kuvveti, Mahiyeti", *Hakimiyet-i Milliye*, 14 Mart 1336/1920.
- "İslâm Âlemi Ne Diyor", *Hakimiyet-i Milliye*, 22 Teşrin-i sani 1338/Kasım 1922.
- İzzet Ulvi, "Türklerde Halk Hakimiyeti ve Son Saltanat, Mutlakiyet Aleyhtarlığı", *Hakimiyet-i Milliye*, 10 Mayıs 1339/1923.
- İzzet Ulvi, "Yeni Devletimizin Doğuşu", *Hakimiyet-i Milliye*, 23 Nisan 1340/1924.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, "Türkiye Büyük Millet Meclisi", *İkdam*, 8 Eylül 1337/1921.

- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, "Tarihin Büyük Zirveleri", *Hakimiyet-i Milliye*, 23 Nisan 1340/1924.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, "Eski Esaslar ve Yeni Devlet", *Hakimiyet-i Milliye*, 7 Nisan 1341/1925.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, "Vahdet Mücadelesi", *Hakimiyet-i Milliye*, 10 Nisan 1341/1925.
- "Meclis-i Milli Kebir", *Açıksöz*, 25 Nisan 1336/1920.
- Mehmet Şeref, "Hakimiyet-i Milliye, İnkılâptan İstikrara", *Hakimiyet-i Milliye*, 1-5 Nisan 1338/1923.
- Peker, Recep, "Uluslaşma-Devletleşme", *Ülkü*, cilt 7, Haziran 1936, s. 320.
- Sevük, İsmail Habib, "Meclisin Yıldönümü", *Açıksöz*, 8 Mart 1338/1922.
- Sevük, İsmail Habib, "Meclisin Kıymeti, Her Gün Bir Düşünce", *Yeni Gün*, 1 Mart 1339/1923.
- (Adliye Vekili) Seyit Bey, "Hilafet ve Hakimiyet-i Milliye", Ankara 1923, s. 78.
- "Tarihî Bir Vak'a: Büyük Millet Meclisi", *Hakimiyet-i Milliye*, 23 Nisan 1336/1920.
- Tanrıöver, Hamdullah Suphi, "Dağyolu", *Türk Ocakları İlim ve Sanat Hey'eti Neşriyatından*, Ankara 1931, s. 255. Bkz., *İlk Kurultay 1*, 23 Nisan 1340, s. 141-149., *Millî Hareket ve Millet Meclisi*, s. 223-225.
- Yurdakul, Mehmet Emin, "Halk Hükümeti, Halkçılık", *Hakimiyet-i Milliye*, 7-8 Mayıs 1339/1923.
- b. Atatürk'ten sonra yazılan makaleler'den:
- Abadan, Yavuz, "Harp Sonu Muahederine Göre Lausanne'in Hususiyetleri", İstanbul 1938, s. 16.
- Abadan, Yavuz, "Hukukcu Gözüyle Milliyetçilik ve Halkçılık", Ankara 1928, s. 13.
- Abadan, Yavuz, "Lozan'ın Hususiyeti", *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası VI*, No 15, İstanbul 1940.
- Abadan, Yavuz, "Türkiye'de Siyasi Partiler ve Tazyik Grupları", *Yüzüncü Yıl Armağanı*, Ankara 1959, s. 77-118.

- Acaroğlu, Türker, "TBMM Üzerine Yazılan Başlıca Eserlerin Bibliyografyası", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, İstanbul 1970, sayı 32.
- Afetinan, A(yşe), "Anadolu Kadınları ve Müdafaa-i Vatan Cemiyeti", *Türk Tarih Kongresi VIII*, cilt 3, s. 1999-2000.
- Afetinan, A(yşe), "Cumhuriyetimiz, Millî Birliğin Dayandığı Tarihi Olaylar ve Belgeleri, Türk Devriminin Esasları", *50. Yıl Konferansları*, 1974, s. 7-15.
- Afetinan, A(yşe), "Kurtuluş Savaşı'nın Bazı Belgeleri ve Atatürk'ün İnkılâp Prensipleri", *Belleten*, cilt 32, No 128, Ekim 1968, s. 553-566.
- Akalın, Cüneyt, "Atatürkte Millet Egemenliği", *Ufuklar*, Şubat 1981, s. 4.
- Akarsu, Bedia, "Çağdaş Felsefe İçinde Atatürkçü Dünya Görüşünün Yeri", *Gösteri*, cilt 1, s. 81-89.
- Akçakayalıoğlu, Cihat, "Atatürk, Millî Egemenlik ve Türk Çocuğu", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 1, Mart 1985, s. 577-585.
- Akfırat, Mehmet Adnan, "Atatürk'ün Bağımsızlık İlkesi ve Gençlik", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi, 1980, s. 611-619.
- Akgün, Seçil, "Atatürk ve Ulusal Egemenlik", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi, 1981, 3 makale, s. 10.
- Aksoy, Muammer, "Atatürk'te Millî Bağımsızlık İlkesi", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 343-361.
- Aksoy, Muammer, "Atatürk Işığında Tam Bağımsızlık İlkesi", *ABADAN'a Armağan*, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ankara 1969, s. 689-799.
- Aksoy, Muammer, "Gerçek Bağımsızlık ve Atatürk", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, cilt 26, No 2, Haziran 1971, s. 1-77.
- Akşin, Sina, "Mustafa Kemal Atatürk'ün Yolu", *Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk*, s. 51-80.
- Akşin, Sina, "1919 Sonu ve 1920 Başında Saray ile Sivas Arasında İdeolojik Mücadele", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, cilt 36, No 1-4, Ankara, Ocak-Aralık 1981, s. 63-68, *Atatürk Özel Sayısı*.
- Aktepe, Münir, "Atatürk'e Dair Bazı Belgeler", *Belleten*, cilt 32, sayı 128, Ankara 1968, s. 439-457.
- Aldağ, Özden, "Bugün 23 Nisan", *Bursa Hakimiyet*, 19 Mayıs 1981.

- Aldoğan, Sadık, "Halk Hakimiyeti ve Politika Hürriyeti", İstanbul 1947, s. 62.
- Alp, Ali Rıza, "Millî Hakimiyet", *Tercüman*, 23 Nisan 1963.
- Altuğ, Yılmaz, "Atatürk'ün İç ve Dış Politikası", *Harp Akademileri Bülteni*, cilt 20, Haziran 1981, s. 13-17.
- Altuğ, Yılmaz, "Atatürk ve Vatanın Bölünmezliği", *Son Havadis*, 11 Mayıs 1981.
- Apaydın, Orhan, "Hukuk Devriminin İki Başlangıç Belgesi: Atatürk'ün Halkçılık Programı ve 1921 Anayasasına İlişkin Tasarılar", *İstanbul Barosu Dergisi*, cilt 55, Aralık 1981, s. 403-412.
- Aral, Rüştü, "Atatürk Anayasa ve Siyasi Meslekler", *Danıştay Dergisi, Atatürk Özel Sayısı*, Ankara 1981, s. 26-46.
- Arar, İsmail, "Atatürk'ün Günümüz Olaylarına Işık Tutan Bazı Konuşmaları", *Bellekten*, cilt 45, Ocak 1981, s. 5-26.
- Arat, Emin, "Kemalizmin Çağdaş İdeolojileri Arasındaki Yeri", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 328-340.
- Arslan, İsmet, "Millî Hakimiyet ve 23 Nisan", *Meydan*, 22 Nisan 1981.
- Atalık, Gündüz, "Türk Devriminin Geleceği Yönelik Değerlendirilmesi", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi 1981, 2. makale, s. 8.
- Atay, Neşet Halil, "Anayasa Meselemize Dair", *İstanbul Aylık Dergi*, Nisan - Mayıs - Haziran 1948, s. 105-132.
- Atay, Neşet Halil, "Türk Anayasa Hukuk Tarihine Ait Vesikalar", *İstanbul Aylık Dergi*, Temmuz - Ağustos - Eylül 1948, s. 324-334.
- Aydemir, Şevket Süreyya, "Türk Millî Kurtuluş Hareketinin, Nazari Mebdelerden İzahı", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 270-278.
- Aydoslu, Sait, "Millet ve Milliyet", *Ülkü*, Kasım 1933, cilt 2, s. 28.
- Ayyubi, N. Akmal, "Avrupanın Hasta Adamı'nın Cerrahı ve Asya", *Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk*, s. 559-569.
- Bardakçı, İlhan, "Saat Saat 23 Nisan 1920, 63 Yıldır Açıklanmamış Belgelerle 8 Odalık İlk Meclis'in Açılışından Önceki 24 Saat", *Tercüman*, 23 Nisan 1983.

- Baydar, Mustafa, "Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) Olgusu", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi 1981, 14 makale, s. 9.
- Baykal, Bekir Sıtkı, "Atatürk ve İnkılâp", *Bellelen*, cilt 43, sayı 188, Ekim 1983, Ankara 1984, s. 893-902.
- Bayur, Y. Hikmet, "Atatürk'ün Seziş Gücüne ve İnsandan Anlayışına Üç Örnek", *Bellelen*, cilt 32, sayı 128, Ankara 1968, s. 429-440.
- Berkes Niyazi, "Bir Yüzyıl İçinde Atatürk", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, cilt 36, Aralık 1981, s. 95-120.
- Bıyıkoğlu, Tevfik, "Birinci Türkiye Millet Meclisi'nin Hukuki Statüsü ve İhtilalci Karakteri", *Bellelen*, cilt 24, s. 637-663.
- Bilge, Suat, "Montreux Boğazlar Sözleşmesi", *Atatürk'ün Dış Politikası Sempozyumu*, 7. makale, s. 8.
- Bilsel, Cemil, "Lozan Barış Antlaşması", *Türk Tarih Kongresi II*, s. 996-1002.
- Birinci, Necat, "Yahya Kemal'in Yazılarında Gazi Mustafa Kemal ve Millî Mücadele", İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, *Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan*, İstanbul 1981, s. 143-154.
- Büyüktuğrul, Afif, "23 Nisan'ın Büyük Anlamı", *Akşam*, 23 Nisan 1972.
- Çambel, Hasan Cemil, "Türk Milletinin Büyük Tarihî Kararı", *Bellelen*, cilt 3, sayı 9, Ankara 1939, s. 3-4.
- Çeçen, Anıl, "Atatürk ve Halkçılık", *Prof. Dr. Tahsin Balta'ya Armağan*, Ankara 1974, s. 1-40, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Türk Ortadoğu Amme İdaresi Endüstrisi ortak yayını.
- Çelik, Edip, "Dış Politika Açısından Atatürk", *100. Yıl Konferansı*, İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, s. 57-88, Teksir.
- Dal, Kemal, "Millî Egemenlik ve Temsili", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 2, sayı 4, s. 97-109.
- Danilov, Vladimir, "Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Bağımsız Gelişmesinin İlkeleri", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi 1980, s. 109-120.
- Daver, Bülent, "Atatürk'ün Sosyo-Politik Sistem Görüşü", *Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk*, s. 245-278.

- Demir, Kartal Cemil, "Kurtuluş Savaşı'mızda Atatürk'ün İzlediği Siyaset", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi 1980, s. 249-263.
- Doğan, İzzettin, "Atatürk'ün Dış Politikası ve Uluslararası İlişkiler Anlayışı", *Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk*, s. 133-205.
- Dönmezer, Sulhi, "Anayasadaki Umdeler", *Yeni Sabah*, 14 Ağustos 1952.
- Duran, Tülay, "Zaferin İlk Onbeş Günü Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın Yeni Devletin Kuruluşu İle İlgili Gizli Emirleri", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, cilt 12, sayı 72, s. 4-11.
- Durusoy, Nuri, "Atatürk'ün Millî Hakimiyet Düşüncesi", *Hamle*, 11 Kasım 1981.
- Efendiyeva, Nilüfer, "Millî Kurtuluş Mücadelesine Kadınların İştiraki (1918-1922)", *Türk Tarih Kongresi VIII*, cilt 3, s. 1979-1984.
- Ekçioğlu, Naci, "23 Nisan 1920", *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, cilt 4, sayı 26, Mart 1972, s. 28-30.
- Engin, M. Saffet, "Devlet ve Vatandaş", *Ülkü*, cilt 1, 1933, s. 181.
- Enginün, İnci, "Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Açılışı ve Yazarlarımız", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 2, sayı 6, s. 733-741.
- Erdeha, Kâmil, "Atatürk'te Hukuk Devleti Düşüncesi", *Ankara Barosu Dergisi*, Özel sayı, cilt 38, 1981, s. 623-628.
- Erim, Nihat, "Anayasa ve Altı Umde", *Ulus*, 18 Ağustos 1952, s. 1-5, 19 Ağustos 1952, s. 1-2.
- Eroğlu, Hamza, "Amasya Tamiminin Hukukî ve Siyasî Önemi", *Türk Tarih Kongresi VII*, cilt 2, s. 853-865.
- Eroğlu, Hamza, "Atatürk ve Cumhuriyet", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi 1980, s. 267-293.
- Eroğlu, Hamza, "Lozan Barış Konferansı ve Antlaşması", *Atatürk'ün Dış Politika Sempozyumu*, 2. makale, s. 14.
- Eroğlu, Hamza, "Millî Egemenlik İlkesi ve Anayasalarımız", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 1, sayı 1, Kasım 1984, s. 137-163.
- Eroğlu, Hamza, "Atatürk ve Millî İrade", *Millî Kültür*, cilt 2, sayı 6-8, 1981, s. 8-9.
- Esen, Bülent, "Kemalizim ve Bağımsızlık Düşüncesi", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 362-375.

- Feyzioğlu, Turan, "Millî Mücadele'nin ve Atatürkçülüğün Temel İlkelere Biri Olarak Millet Egemenliği", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt I, sayı 3, s. 741-791.
- Fındıkoğlu, Ziyaeddin Fahri, "Hâkimiyet ve Hürriyet Prensipleri Karşısında Siyasi Fırkalar", *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 1951, sayı 3-4'den ayrı basım, İstanbul 1951, s. 26, 1952, sayı 1-2, s. 20, 1957, sayı 1-4, s. 20, ayrı basım.
- Georges-Gaulis, Berthe, "Kurtuluş Savaşı Sırasında Tanıdığım Mustafa Kemal", çeviren: Cenap Yazansoy, *Tarih ve Edebiyat*, cilt 17, sayı 197, Mayıs 1981, s. 21-35.
- Giritli, İsmet, "Millî İrade ve Mustafa Kemal", *Kemalizm ve Türkiye*, cilt 7, sayı 71, Şubat 1983, s. 4-5.
- Giritli, İsmet, "Kemalizmin Sosyo-Ekonomik Yönü", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 292-301.
- Giritli, İsmet, "Atatürk ve Millî Hâkimiyet", *Konya*, Mart 1981, s. 12-14.
- Gökberk, Macit, "Aydınlanma Felsefesi, Devrimler ve Atatürk", *Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk*, s. 281-333.
- Gökbilim, M. Tayyip, "1919'da Anadolu'da Yabancı İşgal ve Tahriklerin Doğurduğu Problemler", *Türk Tarih Kongresi VIII*, cilt 2, s. 836-842.
- Gökçe, Abbas, "Devrim Yasaları ve 1961 Anayasası", *Danıştay Dergisi, Atatürk Özel Sayısı*, Ankara 1981, s. 50-63.
- Gönlübol, Mehmet – Ömer Kürkçüoğlu, "Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasına Genel Bir Bakış", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 1, sayı 2, s. 451-473.
- Gönülal, İsmet, "Türk Kadını ve Kadın Hakları Kaynakçası", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 1, sayı 2, s. 615-621.
- Gündüz Necati, "Atatürk ve Gerçek Hakimiyet", *Turizm*, cilt 25, sayı 146, Kasım 1981, s. 16-17.
- Güneş, İhsan, "Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nden Halk Fırkası'na Geçiş", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 3, sayı 8, s. 427-442.
- Hasanova, Esmeralda, "Sovyet Bilginlerinin Eserlerinde Kemal Atatürk'ün İctimâî ve Siyasî Anlayışlarının Işıklandırılması", *Türk Tarih Kongresi VIII*, cilt 3, s. 2015-2030.

- Irmak, Sadi, "Atatürk ve Meclisi", *Atatürk Araştırma Dergisi*, cilt 3, sayı 8, s. 247-286.
- İnalçık, Halil, "Osmanlı Hukukuna Giriş (Introduction au Droit Ottoman)", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, cilt 13, no 2, Ankara 1958, s. 97-110.
- İnalçık, Halil, "Osmanlı Padişahı (Le Sultan Ottoman)", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, cilt 12, no 4, Ankara 1958, s. 68-79.
- İnan, Yusuf Ziya, "Türkiye, Atatürk, İstiklâl, Cumhuriyet", *Atatürk Türkiye'si*, cilt 74, Kasım 1981, s. 14-15.
- İnönü, İsmet, "Devlet Kurucusu Atatürk", *Atatürk Konferansları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, seri 3, Ankara 1970,
- "İstanbul'un İşgali ve Bazı Milletvekillerinin Ankara'ya Gelişleri İle İlgili Birkaç Belge", *Atatürk Haftası Armağanı*, Genkur., ATASE Başkanlığı, Resmî Yayınları, Atatürk dizisi, sayı 8, Ankara 1979, s. 13-38.
- Jaeschke, Gotthard, "Büyük İnkılâpçı ve Diplomat Atatürk", *Türk Tarih Kongresi V*, s. 14-27.
- Jaeschke, Gotthard, "Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu Atatürk", *Türk Tarih Kongresi VI*, s. 555-561.
- Jaeschke, Gotthard, "Grundlinien des Kemalismus und Ihre Geshichte", (Kemalizmin Temel Düşünceleri ve Tarihi), Çeviren : Mehmet Arslan, *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 11-20.
- Jaeschke, Gotthard, "Mustafa Kemal, ein Geborener Soldat, Reune Internationale d'Histoire Militaire", 1981, p. 107-111.
- Jaeschke, Gotthard, "Die Grundung der Türkischen Republik, Anfang der Reformen Kemal Atatürks, (Türkiye Cumhuriyetinin İlânı Atatürk Devriminin Başlangıcı)", Çeviren : Nimet Arsan, *Belleiten*, cilt 37, sayı 148, Ekim 1973, s. 471-479.
- Kaplan Mehmet, "Atatürk'ün Başarısını Sağlayan Sebepleri : Durum, Yorum, Hedef, İnanç, Karar ve Hareket", *İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan*, İstanbul 1981, s. 15-24.
- Karaduman, Necmettin, "Millî Egemenlik", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 1, sayı 2, Mart 1985, s. 315-317.

- Karasapan, Celal Tefvik, "Atatürk Örneğinin Yakın ve Ortadoğudaki Etkileri", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 578-584.
- Karatay, Baha Vefa, "Atatürk, Ulusal Egemenlik ve Çağdaşlık", *Kemalist Atılım*, cilt 1, sayı 9, Nisan 1982, s. 3-5.
- Kargin, Baha, "Büyük Millet Meclisi'nin İlk Kanun ve Kararları", *İdare Dergisi*, cilt 29, sayı 253, 1958, s. 79-94.
- Kaymaz, Nejat, "Misak-ı Millî Üzerinde Yapılan Tartışmalar Hakkında", *Türk Tarih Kongresi VIII*, cilt 3, s. 1941-1958.
- Kazancıgil, Ali, "Türkiye'de Modern Devletin Oluşumu ve Kemalizm", *Toplum ve Bilim*, sayı 17, Mart 1982, s. 64-87.
- Kili, Suna, "Tarih Açısından Kemalizmin Özü ve Oluşumu", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 22-32.
- Koloğlu, Orhan, "Hakimiyet-i Milliye'nin İlk Onbeş Sayısında Mazlum Milletler Sorunu", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi 1981, 44. makale, s. 13.
- Konraba, M. Zekai, "Millî Hakimiyete Doğru Atılan Adımları", *Tedrisat Mecmuası*, sayı 15, Ocak 1953, s. 183-188.
- Korkut, Refik, "Millî Hâkimiyet Devrinde Muhalefet ve Matbuat", Ankara 1959, s. 24.
- Köylüoğlu, Azimet, "23 Nisan Meclisi", *YSE Dergisi*, sayı 96, Nisan 1974, s. 3-7.
- Köymen, Mehmet Altay, "Atatürk'ün Yeni Türkiye'yi Kurarken Dayandığı Temel Fikirleri", *Millî Kültür*, cilt 19, sayı 217, Aralık 1981, s. 14-17.
- Köymen, N. Kemal, "Halk Kuvveti", *Ülkü*, cilt 1, Şubat 1933 - Mart 1934, s. 49.
- Köymen, N. Kemal, "Kemalizmin Hususiyetleri", *Ülkü*, cilt 7, Ağustos 1934, s. 416.
- Köymen, N. Kemal, "İnkılâp İdeolojisinde Halkçılık", *Ülkü*, cilt 3, s. 4.
- Kreiser, Klaus, "Modern Avrupa Tarihi İçinde Atatürk", *Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk*, s. 517-556.
- Kuran, Ercümen, "Türkiye'nin Batılaşmasında Osmanlı Daimi Elçiliklerinin Rolü", *Türk Tarih Kongresi VI*, s. 489-498.

- Kuran, Ercümen, "Atatürkçülüğün Fikir Temelleri", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 264-268.
- Kurat, Yuluğ Tekin, "Anadoluda Kurtuluş Savaşını Başlatma Kararı", *Türk Tarih Kongresi VIII*, cilt 3, s. 1959-1966.
- Kürkçüoğlu, Ömer, "Atatürk Dönemi Dış Politikasına Genel Bir Bakış", bkz., *Günlübol*.
- Kürşat, Cengiz, "Büyük Millet Meclisi'nin Memlekete İlk Beyannamesi ve Padişaha Çektiği Telgraf", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, cilt 12, sayı 67-68, fasikül 4/5, 1973, s. 38-42.
- Landau, Jacob, "M. Atatürk'ün Türkiyesindeki Reformları Bunların Ortadoğu'daki Diğer Ülkeler Üzerindeki Etkileri İle İlgili Notlar", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 566-577.
- Leibholz, Gerhard, "Staat und Gesellschaft", (Devlet ve Toplum), Çeviren: N. Abadan, *ABADAN'a Armağan*, Ankara 1969, s. 153-174, s. 175-192.
- Manacorda, Gastone, "Occidentalizzazione e Rivoluzione delle Riforme di Atatürk", (Atatürk Reformlarında Batılılaşma ve Devrim), Çeviren : Prof. Dr. Ziya Umut, *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 513-522, 523-531.
- Mardin, Şerif, "Yenileşme Dinamiğinin Temelleri ve Atatürk", *Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk*, s. 23-48.
- Menteş, Suphi, "Gazi Mustafa Kemal Halka, Kurtuluşu, Zaferi ve Geleceğin Türkiyesini Anlatıyor", *1, 2 Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, cilt 12, sayı 70, Temmuz 1973, s. 4-16, Ağustos 1973, s. 6-20.
- Mumcu, Ahmet, "1924 Anayasası", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 1, sayı 5, s. 383-399.
- Nazım, İzzet, "Hakimiyet, İlâhi Hukuk ve Millet Hakimiyeti, Hakimiyetin Hudutları", *Ülkü*, Eylül 1933, cilt 2, s. 126.
- Olcaıtu, Turhan, "Saltanattan Ulusal Egemenliğe Geçiş", *Kemalist Atılım*, cilt 1, sayı 10, Mayıs 1982, s. 6-8.
- Oran, Baskın, Altı Ok Arasındaki İlişkiler Yada Milliyetçilik Ekseni Çevresinde Kemalizm", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, İstanbul 1981, s. 1-18.

- Ozankaya, Özer, "Türk Kültürünün Çağdaşlaşma Süreci", *Ulusal Kültür Dergisi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, sayı 3, Ankara 1979.
- Ozankaya, Özer, "Atatürk'ün Demokrasi Dersleri", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, cilt 37, sayı 3-4, s. 89-103.
- Ozankaya, Özer, "Atatürk'ün Temel Kavramları", *Siyasal Bilgiler Fakültesi, Basın Yayın Yüksek Okulu Yılığ*, sayı 6, 1981, s. 83-94.
- Ozankaya, Özer, "Atatürk'ün Düşüncesinde Ekonomi ve Demokrasi İlişkileri", *Prof. Dr. İbrahim Yasaya Armağan*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No 519, Ankara 1983, s. 369-380.
- Ökte, Ertuğrul Zekai, "Kemalizmi Araştırma ve İncelemede Bir Yöntem Modeli ve 1970 ler Türkiye'sinde Kemalizmin Projeksiyonları (Yeni Kemalizm)", *Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu*, s. 660-663.
- Ökte, Ertuğrul Zekai, "Millî Mücadele Döneminde Millî Hareketler Ordu İşbirliği", *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi Üniversitesi 1980, s. 571-607.
- Özbudun, Ergun, "Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti'nin Hukuki Niteliği", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 1, sayı 2, s. 475-503.
- Özer, Atilla, "Atatürk'ün Egemenlik, Hükûmet ve Devlet Anlayışı", *100. Yıl Atatürk Konferansları*, 1981, s. 142-149.
- Özkaya, Yücel, "1926-1929 Seneleri Arasındaki Devrimlerin Tarihi Yönden Önemleri", *Yargıtay Dergisi*, cilt 7, sayı 1-2, Nisan 1981, s. 143-158.
- Öztoprak, İzzet, "Atatürk, Çağdaşlaşma ve Dış Dünyadaki Etkileri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt 1, sayı 1, Kasım 1984, s. 288-299.
- Rustow, Dankwart, A., "Atatürk: Kişiliği ve Başarısı, Atatürk ve Cumhuriyet Dönemi Türkiye'si", s. 223-241. "Personality and Achievement, Atatürk and Turkey of Republican Era", 1981, p. 236-254.
- Rustow, Dankwart, A., "Atatürk as Founder of State", (Devlet Kurucusu Olarak Atatürk), Çeviren : N. Abadan, *ABADAN'a Armağan*, Ankara 1969, s. 517-572, 573-634.
- Savcı, Bahri, "Atatürkçü Demokrasi, Bilim Politikası", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Doç. Dr. Cem Sar'a Armağan, cilt 27, No 3, Eylül 1972 s. 457-464.

- Sevig, Vasfi Raşit, "23 Nisan 1920'den 24 Nisan 1924'e Kadar Anayasa Hareketleri", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, cilt 8, sayı 1-2,
- "Sivas Kongresi Hazırlıkları, Kongrenin Tutanak ve Kararları", Hazırlayan: Hayri Mutluçağ, *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, cilt 11, sayı 62, Kasım 1972, s. 4-11, Aralık 1972, s. 4-13.
- Siyavuşgil, Sabri Esat, "Hakimiyet-i Milliye", *Haber*, İstanbul 23 Nisan 1965.
- Soysal, İsmail, "Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları 1920-1980", *Prof. Dr. Ahmet Şükrü Esmel'e Armağan*, Ankara 1981, s. 271-297.
- Şakar, Adem, "Atatürk İlkelerinden : Millî Egemenlik", *Polis Emekçileri Dergisi*, cilt 28, sayı 348, Haziran 1981, s. 38.
- Şamsuddunov, A. M., "Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda Halk Yığınlarının Rolü", *Türk Tarih Kongresi VIII*, cilt 3, s. 1843-1851.
- Şehidoğlu, Süreyya, "Erzurum Müdafaa-i Hukuk Grubu'nun Kongre Hazırlıkları ve Mustafa Kemal Erzurum'da", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, cilt 9, sayı 50, s. 7-11.
- Şimşir, Bilâl N., "Atatürk Üzerine İki Bildiri", *Belleten*, cilt 46, sayı 182, Ankara 1982, s. 271-289-VIII.
- Tanyol, Cahit, "Atatürk'ün Egemenlik Anlayışı ve Cumhuriyet", *Kemalizm ve Türkiye*, cilt 6, sayı 61, Nisan 1981, s. 16-18.
- Tunaya, Tarık Zafer, "Tarihin Yolu Nasıl Keşfedilir? Atatürk ve Osmanlı Mirası", *Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk*, İstanbul 1983, s. 5-20.
- Tunaya, Tarık (Zafer), "Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Kuruluşu ve Siyasi Karakteri", (Constitution et Caractère Politique de la Grande Asssemblée Nationale de Turquie) *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, cilt 23, sayı 314, 1958, s. 227-247.
- "Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920", Hazırlayan: Fethi Zabsız, *Kemalizm*, cilt 14, sayı 165, Nisan 1976, s. 15-16.
- Unat, Faik Reşit, "Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Devresinde Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubununun Kuruluşuna ve Çalışmalarına Ait Bazı Vesikalar", *Tarih Vesikaları*, cilt 3, 13. sayıdan ayrı basım, 1944, s. 15.

- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet, "Atatürk'ün Örgütlenme Gücü", *Bildiriler, Tartışmalar*, s. 133-146.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet, "Cumhuriyetin Kuruluşu", *50. Yıl Konferansları Kitabı*, s. 40-66.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet, "Din, Halk, Devlet", *Cumhuriyet*, 16 Nisan 1952.
- Ziya Gökalp, Doğru Yol, Hakimiyet-i Milliye ve Umdelerin Tasnif, Tahlil ve Tefsiri*, Hazırlayan: Müjgân Cunbur, Kültür Bakanlığı Ziya Gökalp Yayınları 3, Ankara 1976, s. 55-72.

Not:

a. 100. Yıl Gazete ve Eklerinden Başka Taranan Başlıca Yayınlar :

Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi

Atatürk Devrimleri I. Milletlerarası Sempozyumu

Atatürk Kaynakçası 1-2, Leman Şenalp

Atatürk Kaynakçası 1-2, Türker Acaroğlu, İş Bankası Yayını

Atatürk Türkiyesi

Atatürk'ün Dış Politikası Sempozyumu

Akademi ve Fakülte Dergileri (Özel sayı-yıllık ve armağanları)

Ankara İstanbul Baro Dergileri

Banka Yayınları (Akbank, İş Bankası, Ziraat Bankası)

Belgelerle Türk Tarihi Dergisi

Boğaziçi Üniversitesi (BÜ) Uluslararası Konferansları

Çağdaş Düşüncenin Işığında Atatürk, Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Vakfı Yayını

50. Yıl Konferans Sempozyumları

Genelkurmay ATASE Başkanlığı Yayınları

Gösteri Dergisi

Harp Akademileri Bülteni

İdare Dergileri

Kemalist Atılım Dergisi

Kemalizm ve Türkiye Dergileri

Milli Egemenlik Bibliyografyası, Milli Kütüphane Yayınları

Milli Eğitim Dergileri

Milli Kültür Dergileri

Polis Emeklileri Dergileri

Mülkiyeliler Birliği Dergileri

Tarih ve Edebiyat

Tarih Vesikaları

Tedrisat Mecmuaları

Toplum ve Bilim Dergisi

Turizm Dergisi

Türk Tarih Kurumu Atatürk Konferansları

Türk Tarih Kongreleri

Belleten Dergileri

Türk Hukuk Kurultayı (III) Bildirileri

Yargıtay Dergileri

YSE Dergileri

100. Yıl Konferans ve Sempozyum Bildirileri

b. Ziya Gökalp adını, Gökalp soyadı imiş gibi yazarak Gökalp Ziya biçiminde sokmayı uygun bulmadık.

“ATATÜRK ARAŞTIRMALARI”nın
BİBLİYOGRAFİK DAYANAKLARI

ÖZER SOYSAL*

I. Görüşler

II. ‘Bibliyografik Etkinlik Konusu Olarak’ ATATÜRK

(Seçme Bibliyografya / Yayın Tarihi’ne Göre)

A. ATATÜRK BİBLİYOGRAFYALARININ BİBLİYOGRAFYASI

A¹. *Türkiye’de*

A^{1a}. Açık / Kitap-Makale Biçiminde

A^{1b}. Kapalı / Bir Diğer Yayın İçinde

A². *Dışında*

B. ATATÜRK BİBLİYOGRAFYALARI

B¹. *Türkiye’de*

B^{1a}. Açık / Kitap, Kitapça Biçiminde

B^{1b}. ‘Makale Bibliyografya’ Olarak

B^{1c}. Kapalı / ‘Madde’, ‘Bölüm’, ‘Liste’ Biçiminde

B². *Dışında*

C. KÜTÜPHANE KATALOGLARI

C¹. *Özel Kütüphaneler*

C^{1a}. Kişisel

C^{1b}. Kurumsal Nitelikte

C². *Resmi kütüphaneler*

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Kütüphanecilik Bölümü öğretim üyesi.

D. TOPLU KATALOGLAR

D¹. *Yöresel*

D^{1a}. Bölge Çapında

D^{1b}. İl Düzeyinde

D². *Kurumsal Kapsamda*

E. SERGİ KATALOĞU**F. SÜRELİ YAYIN****G. 'YAZAR' Kimliğiyle ATATÜRK**

G¹. *Yazdıkları — Çevirdikleri / Atatürk'ten Diğer Dillere Yapılmış Çeviriler*

G². *Söylev / Demeç*

Bibliyografik Öğeler İçin Kullanılmış Kısaltma